

2010-03-12

MILJÖÖVERVAKNING AV TROSAÅN

Miljöövervakningen av Trosaån, bakgrund

I Länsstyrelsens arkiv finns gamla dokument som visar att bakteriologiska, fysikalisk-kemiska och biologiska undersökningar genomfördes under perioden 1963 till och med 1964. Undersökningen omfattade 18 stycken mätstationer och här ingick både sjöar och vattendrag. Resultatet av undersökningen ”har i sina olika delar visat den utomordentligt allvarliga situation, i vilken en stor del av Trosaåsystemet befinner sig”. ”Slutsatsen måste under alla omständigheter bli, att kraftåtgärder är av nöden inom en snar framtid om det över huvud skall gå att rädda de nedre delarna av Trosaån”.

I ett dokument från 1985 finns ett förslag till program för samordnad recipientkontroll inom Trosaåns avrinningsområde. Förslaget upprättades i samarbete mellan Naturvårdsverket, Länsstyrelsen, Miljö- och hälsoskyddskontoret och gatukontoret i Nyköpings kommun. Anledningen till att förslaget arbetades fram var Naturvårdsverkets Allmänna råd för recipientkontroll i vatten. Av dokumentet framgår att Nyköpings kommun redan 1978 genomfört undersökningar av vatten och resultaten ska ha redovisats i en sammanställning som Miljö- och hälsoskyddskontoret låtit utföra 1985.

Förslaget till provtagningsstationer och provtagning som togs fram 1985 är i grunden samma program som fortfarande används. Programmet omfattade 10 st. stationer i rinnande vatten och 4 st. sjöar samt en råvattenkontroll. Arbetet enligt provtagningsprogrammet inleddes 1986 och redovisades första gången 1988 i en sammanställning av resultaten. Att kommentera resultatet ingick inte i uppdraget.

I den miljöpolitiska propositionen (prop. 1990/91:90) fastlades att miljöövervakning på nationell och regional nivå ska samordnas och fogas in i ett enhetligt system. Detta förutsätter att miljöövervakningen sker med enhetlig målsättning och metodik för att i framtiden kunna garantera jämförbara mätserier med hög kvalitet. Det samordnande övervakningssystemet beskrivs i Naturvårdsverkets Handbok för Miljöövervakning.

Det program som togs fram 1985 och som påbörjades 1986 behövde inte förändras med anledning av den nya handboken utan har löpt vidare med smärre justeringar fram till i dag. I inledningsskedet och fram till kommunindelningen ansvarade Nyköpings kommun för provtagningen och därefter Gnesta och Trosa kommuner.

2010 års övervakning av Trosaån

Dagens samordnade recipientkontrollprogram består av 11 st. stationer i rinnande vatten och 4 st. sjöstationer. Vattendragen provtas varannan månad och sjöarna två gånger per år, en gång i april och en gång i september. Provtagningen upphandlas och bekostas av av Trosa och Gnesta kommuner.

TROSAÅN, 63 000					
Lifsingeån, A21	6554550	1581450	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Våla å, A22			Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Våla å, A23	6549550	1578700	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Storsjöns utl., A24	6551050	1585000	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Sigtunaån, A25	6547900	1587250	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Sigtunaån, A26	6546850	1587700	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Mölnboån, A27	6545200	1589500	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Åbro, A28	6536900	1593900	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Blacksta bro, A28	6558470	1577100	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Kroka, A29	6536550	1598600	Kn recip.	Trosa	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Villabron, A30	6532100	1600300	Kn recip.	Trosa	Reducerad kemi, 6 ggr/år, saml.prov
			Kn recip.		
Klämningen N, A01	6561000	1580100	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Klämningen S, A02			Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Storsjön, A02	6552050	1579200	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Sillen, A03	6540000	1590900	Kn recip.	Gnesta	Reducerad kemi, 6 ggr/år
Lockvattnet, A91			Råvatten	Gnesta	
Lockvattnet	6548000	1573250	Tidsserie	Lst	Kemi, 1 gång/år, växtpl. 1/2, makrof. 1/3
Djupa Holmsjön			Nationell trend	Nv/SLU	

Figur 1. Provtagningsprogrammet i Trosaåns avrinningsområde. Kalkningsprogrammet omfattas inte av redovisningen.

Syftet med dagens övervakningsprogram är densamma i dag som i förslaget från 1985. Recipientkontrollen har fyra mål (från Program för samordnad recipientkontroll, 1985-11-15):

1. Åskådliggöra större ämnestransporter och belastningar från enskilda föroreningskällor inom avrinningsområdet.
2. Relatera tillstånd och utvecklingstendenser med avseende på tillförda föroreningar och andra störningar i vattenmiljön till förväntad bakgrund och/eller bedömningsgrunder för miljö kvalitet.
3. Belysa effekter i recipienten av föroreningsutsläpp och andra ingrepp i naturen.
4. Ge underlag för utvärdering, planering och utförande av miljöskyddande åtgärder.

Framtidens behov av övervakning av Trosaån

Det nuvarande mätprogrammet omfattar enbart vattenkemiska parametrar med en förhållandevis bra täckning och frekvens i vattendraget. På senare tid har dock behovet vuxit sig allt starkare av biologiska data, inte minst med anledning av Ramdirektivet för vatten och det svenska vattenförvaltningsarbetet. Här ligger tyngdpunkten på biologiska parametrar eller kvalitetsfaktorer medan de kemiska parametrarna enbart fungerar som stödparametrar vid bestämning av status.

HELCOM-samarbetet och Östersjöplanen (Baltic Sea Aktion Plan, BSAP) leder också till att behovet av att kvantifiera uttransporten av framför allt gödande ämnen som kväve och fosfor till havet måste förbättras.